

rı önünde bir yarar sağlamayacağını söyleyerek şöyle sürdürür konuşmasını: "erdemli işlerde size eşit olan diğer insanlardan daha üstün değilsiniz". Ortaçağın Kilise ahlakının büyük bir erdem saydığı itaata karşı çıkarken Valla şöyle der: "İnsanoğlunun bazı şeyleri yapmamayı kendi kendine emretmesi, emredildiğinde onları yapmasından daha güçtür". Emretmenin tarikatların üst basamaklarında olanların, itaat etmenin ise onların afelede neferlerinin işi olduğunu söyleyen rahibe, Valla şöyle karşı çıkar: "o takdirde hayatta köle ve efendilerden başka kimse kalmaz. İtaat eden, İsa adına kendini köle yapar; oysa İsa bizi kölelikten kurtardı". Yazar nerede ise "ben, kendi hesabıma, emretmeyi köle olmaya yeğ tutarım" der gibidir. Din adamlarının yoksulluğu savunmalarını "yiyeceğiniz, giyeceğiniz eksil değil, bunun adına yoksulluk mu diyorsunuz?" diyerek kınayan Valla rahiplerin ellerindeki yoksullara dağıttıktan sonra kendileri için dilenmelerini sapıklık olarak niteler. Yazara göre tarikata giren rahip daha iyi olmak umuduyla birlikte daha kötü olmak korkusunu da bir yana bırakır. Başka türlü Tanrının hoşuna gidemeyeceklerinden korkanlar, yani kendi güçlerine güvenleri olmayan zayıf kişiler din adamı olurlar. Böylece aktif yaşamı, ibadet ve tefekkür yaşamından üstün tuttuğunu açıkça ortaya koyar. Valla'nın üzerinde uzun uzadıya çalıştığı *De voluptate* Stoa felsefesine karşıdır. Yazar karamsar bulduğu bu felsefeye karşı Epicuros felsefesinin ahlak görüşünü över. Ortaçağ Aristotelesçiliğine karşı çıktığı *De libero arbitrio*'da insandaki düşünce özgürlüğünün Tanrı'nın her şeyi görüşü, her şeye gücü yeter oluşu ile uzlaşamayacağını göstermek ister. 1444'de yayınlanan ve 6 kitap içeren *Elegantiarum latinae linguae*'de Latin dilinin eleştirisini yaparak modern filolojinin temelini atar. Ona göre Latin dilinin en mükemmel örneği dil konusunda tüm hümanistlerin örnek aldıkları yazar olan Cicero'dur. Cicero'nun bu ünü Ortaçağda da devam etmişti.

✧ Yüzyılın ilk yarısında halk dili edebiyatı

XV. yüzyılın ilk yarısı klasik Eskiçağa ve Latin diline hayran olan hümanistlerin yoğun filolojik faaliyetleriyle doludur. Hernekadar Latince yapıtların yanında halk dili ile, yani İtalyanca olarak yazılmış yapıtlara da rastlanırsa da bunlar yeni akımları, yeni görüşleri yansıtmaktan çok XIV. yüzyıl edebiyatının devamı niteliğini taşırlar. Ancak yüzyılın ikinci yarısındadır ki halk dili edebiyatı yeniden canlanacak, Hümanizm akımıyla kaynaşacak ve büyük şiirsel yapıtlar doğacaktır. Bununla birlikte Hümanizmin verileri İtalyan edebiyatının gelişiminde bir duraklama olarak düşünülmemelidir; çünkü yüzyılın ilk yarısındaki Latince edebiyat ile ikinci yarısındaki İtalyanca edebiyat arasında kopukluk yoktur. Bu ikincisi ilki-